

УДК: 8 П.П:378.147.018.43(477)

**ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНОМУ ВЗО
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19**

Русанова Любов Іванівна

ст. викладач

Сазанова Лариса Сергіївна

ст. викладач

Харківський національний університет внутрішніх справ
м. Харків, Україна

Анотація: У статті розглядається актуальність переходу навчальних закладів України на дистанційну форму навчання. Стаття описує досвід кафедри іноземних мов Харківського національного університету внутрішніх справ з застосування дистанційного навчання іноземної мови в період карантину, описує позитивний досвід, вказує на негативні фактори, які впливають на впровадження повноцінного дистанційного процесу та шляхи їх вирішення.

Ключові слова: пандемія, COVID-19, дистанційне навчання, інформаційні ресурси, локальна комп'ютерна мережа, комунікативне навчання

2020 рік відзначився початком страшної хвороби, яку повністю весь світ не може подолати і зараз. Назва цієї хвороби – COVID-19, а спричинив її корона вірус SARS-CoV-2. Перший спалах корона вірусу був зафіксований у грудні 2019 року, але швидкість його розповсюдження перевершила всі очікування. Вже 30 січня 2020 року ВООЗ оголосила цей спалах надзвичайною ситуацією у сфері охорони здоров'я, що мало міжнародне значення, 11 березня 2020 року – пандемією.

Коли Всесвітня організація охорони здоров'я офіційно визнала спалах COVID-19 пандемією, світ почав функціонувати інакше. Україна не стала виключенням. Документи уряду України та рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я стали нормативною базою для запровадження на території України карантину та переходу освітніх закладів на дистанційну форму навчання. Вже в середині березня 2020 року освітні заклади мали звітувати про готовність до переходу на віддалене дистанційне навчання.

Не всі вищі навчальні заклади були готові та навіть задоволені рішенням переходу до дистанційного навчального процесу під час запровадження карантину. Державна служба якості освіти України з 23.04.2020 по 05.05.2020 провела анонімне опитування науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти всіх типів та форм власності стосовно доречності використання дистанційного навчання в умовах карантину. Виявилось, лише 44,5 % з опитаних науково-педагогічних працівників регулярно застосовували дистанційне навчання. Коротше кажучи, українська система загальної середньої та професійної освіти виявилася неготовою до організації дистанційного навчання своїх учнів. В умовах можливого довготривалого карантину це стало б реальною загрозою її існуванню взагалі. Під час аналізу показник рівня задоволеності учасників освітнього процесу технологіями, які застосовуються у закладах вищої освіти в умовах дистанційної роботи був досить високим. Отримані у дослідженні результати вказують на те, що більшість респондентів, включаючи студентів та викладачів, запровадженням технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти задоволені. Згідно з опитуванням свою задоволеність такими формами навчання висловили 70% респондентів із числа студентів та 91% – викладачів відповідно. Тільки незначна частка студентів (19,2%) та викладачів (8%) висловили своє невдоволення [1].

Це означає, що такі технології можуть допомогти підвищити рівень пізнавальної активності студентів та досягти певних результатів не тільки у теоретичних, практичних навичках, а й у формах підсумкового контролю. Це є правильним кроком, який допомагає у підготовці майбутніх фахівців.

Скоріш за всіх перехід на дистанційне навчання здійснили ВЗО. Харківський національний університет внутрішніх справ не став виключенням, давно практикуючи віддалений формат спілкування зі слухачами заочної форми навчання. На сайті університету для слухачів заочної форми навчання вже була розміщена спеціальна платформа з завантаженими лекціями з навчальних курсів, методичними рекомендаціями для виконання різного роду робіт в системі дистанційного навчання Moodle (Modular Object Oriented Distance Learning Environment), а також курс «5 хвилин англійської щодня» трьох рівнів вивчення англійської мови (Elementary, Pre-intermediate, Intermediate) для курсантів 1-3 курсів денної форми навчання.

Під час дистанційного викладання іноземної мови професійного спрямування слід пам'ятати про наявність чіткої структури дистанційного курсу, яка мала б сприяти розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності та базуватися на навчальних та робочих програмах. Тому завданням викладачів стало поєднати самостійну форму навчання курсантів та студентів з набуття знань, формування вмінь та навичок володіння іноземною мовою за допомогою відповідних джерел з підтримкою з боку викладачів, які мали підготувати для них навчальні інформаційні матеріали, узгоджені з навчальними та робочими планами [2, с. 75-80].

Перебуваючи у дистанційному режимі під час карантину курсанти самостійно вивчали всі заплановані навчальною програмою теми занять, виконували відповідні тести, складені до практичного заняття. Виконання тестів було узгоджено з терміном засвоєння поточного навчального матеріалу за розкладом навчальної групи. Всі спроби і результати тестування фіксувалися в електронному журналі оцінок. Викладачі у будь-який момент могли через локальну комп'ютерну мережу, якою вони були об'єднані з курсантами, зайти до цієї бази даних і оцінити час, який курсанти витратили на роботу з навчальним матеріалом та відслідкувати хід навчального процесу кожного курсанта або студента. Наявність системного відслідковування активності курсантів, контроль та оцінювання з боку викладача були обов'язковими.

Гнучкість такого навчання передбачала, що викладач і курсант могли організувати свій час і виконувати кожен свої завдання: викладач – надання та перевірку виконаних завдань, а курсант – їх виконання.

Викладання іноземної мови в умовах пандемії дистанційно, безперечно, має свої переваги – доступність навчальних ресурсів у будь-який час. Порівняно з аудиторними заняттями, які проходять виключно у зазначений час, знаходячись у дистанційному режимі навчання, курсант має безперервний і цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, запропонованих викладачем на навчальному ресурсі.

Необхідно пам'ятати, що ціллю навчання іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі залишається формування професійної комунікативної компетенції. Підсумком іншомовної підготовки мають стати готовність та здатність курсантів та студентів до здійснення ділової та професійної комунікації в усній та письмовій формах на іноземній мові. Одним із важливих компонентів інформаційної платформи Moodle, яку університет використовує для дистанційного навчання, є комунікаційний. Його основними засобами передбачаються форум, електронна пошта, обмін файлами з викладачем, чат та обмін персональними повідомленнями.

Найбільш популярними для вирішення проблем мовної комунікації з іноземної мови дистанційно стають сервіси платформи Zoom. Завдяки цій платформі стає можливим підтримувати зворотній зв'язок з курсантами. Чат дозволяє задавати питання чи писати коментарі під час заняття. Курсанти можуть розігрувати ситуації та спілкуватися з викладачем. Такі заняття безумовно сприяють розвитку комунікативних навичок. Однак, інформаційні ресурси такого типу потребують подальшого освоєння як викладачем, так і курсантами.

Застосування у дистанційному навчальному процесі цифрових платформ Skype та Zoom дозволяють проводити в університеті он-лайн трансляції та конференції, тематичні дискусійні клуби та вебінари із залученням фахівців-носіїв мови, що стало вже традицією. Під час вебінарів курсанти та студенти не

тільки отримують навички говоріння іноземною мовою, а й обговорюють важливі питання професійного спрямування. Тематикою проведених вебінарів стали: «Розслідування злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми», «Домашнє насилля: підвищення рівня інформованості та кращі практики у підході до справ щодо домашнього насилля», «Концепція взаємодії поліції з громадськістю», «Міжнародна поліцейська співпраця».

Безумовно така форма навчання продовжує вдосконалюватися як з боку керівництва університету, його науково-педагогічного складу, так і з боку тих, хто навчається. Застосування інформаційних ресурсів часто характеризується недостатнім рівнем володіння комп'ютером курсантами, а іноді і викладачами. Платформа Skype обмежує кількість курсантів, які можуть спілкуватися водночас в режимі реального часу. Платформа Zoom теж має недоліки, тому що дозволяє безкоштовно спілкуватися лише 40 хвилин, потім учасникам слід знов підключатися до розмови.

Розвиток іншомовної компетенції передбачає організацію комунікативно-орієнтованого навчання з наявністю великої кількості завдань комунікативного характеру. Їх виконання під час парної або групової роботи курсантів в умовах дистанційного навчання ускладнюється. Відсутність прямої взаємодії «викладач-курсант», «курсант-курсант» залишається головним недоліком дистанційної форми навчання, а зворотній зв'язок здійснюється через чати, вайбер, електронну пошту тощо [3].

Враховуючи комунікативно-орієнтований характер викладання іноземної мови в немовному ВЗО, рекомендується застосування наступних підходів для організації дистанційного іншомовного навчання:

- методичне обґрунтування іншомовної підготовки курсантів: наявність відповідних навчальних програм, методичних рекомендацій, інструкцій, посібників з детальною розробкою практичних занять, які базуються на єдиних вимогах до організації дистанційного навчального процесу, але з урахуванням індивідуальних особливостей тих, хто навчається, особливо в умовах пандемії;

- доступність всіх інформаційних ресурсів, застосованих для проведення дистанційних занять з вивчення іноземної мови;
- наявність регулярного зворотнього зв'язку викладача з курсантами відносно запропонованих завдань;
- проведення консультацій в режимі онлайн не тільки перед заліком або іспитом, але й для надання допомоги для кращого засвоєння навчального матеріалу;
- наявність завдань, виконання яких передбачає спілкування курсантів в парах або групах за допомогою платформ, які працюють без обмежень часу та можливої кількості учасників.

Таке впровадження вимагає застосування великих ресурсів – часу, коштів, спеціального технічного оснащення, відповідної підготовки викладачів, вміння тих, хто навчається ефективно використовувати нову форму отримання знань та застосовувати їх під час спілкування в реальному житті.

Викладачі кафедри іноземних мов університету активно працюють у даному напрямку, розробляючи матеріали для дистанційного навчання в залежності від конкретної мети та цілі навчальної діяльності курсантів, студентів та слухачів магістратури (використання платформи Moodle для аудиторного та позааудиторного методичного опрацювання та контролю вивчених навчальних тем, програми Zoom для набуття навичок спілкування під час конференцій, дебатів та вебінарів).

Можливо багато дискутувати стосовно переваг або недоліків дистанційної форми навчання, особливо під час впровадженого в країні карантину. Але така форма навчання стала ефективним стимулом для вдосконалення сучасної освіти. За дуже короткий час COVID-19 допоміг навчальним закладам змінити очне надання необхідних знань на дистанційну он-лайн форму спілкування. Застосування новітніх інформаційних технологій не тільки закріпило принцип безперервності в набутті знань («all life learning» [4]), а й відкрили перед викладачами та тими, хто навчається нові можливості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Інформаційно-аналітична довідка про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України // Державна служба якості освіти. – 2020. – Режим доступу:

www.sqe.gov.ua › images › materials › опитування › зво

2. Томіліна А. О. Використання системи електронного навчання Moodle при вивченні іноземної мови. // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2011. – Вип. 32. – С. 75-80.

3. Гребенюк Т.Б., Булан И.Г. Модель педагогического взаимодействия преподавателя и студентов в условиях дистанционного обучения // Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта. – Серия: Филология, педагогика, психология. – 2015. – №11. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/model-pedagogicheskogo-vzaimodeystviya-prepodavatelya-i-studentov-v-usloviyah-distantionnogo-obucheniya>

4. Jeroen Rraaijenbrink. Using Covid-19 As Catalyst For Lifelong E-Learning. // Forbs. – 2020. – Режим доступу: <http://people.uis.edu/rschr1/onlinelearning/?p=69048>